

Deelsessies bijeenkomst 'Under Construction': korte samenvattingen

Deelsessie A: Tienmaal zo veel groen gas in 2030

In deze drukbezochte sessie werd duidelijk dat er grote kansen liggen voor inzet van groen gas voor de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Groen gas zou jaarlijks zo'n € 1,5 miljard aan maatschappelijke kosten kunnen besparen op die plaatsen waar een goed alternatief niet voorhanden is. Uitgangspunt daarbij is de ambitie van 2 miljard kuub groen gas in 2030, zoals overeengekomen in het Klimaatakkoord.

Bij gemeenten leven nog veel vragen: hoe kan het groene gas het beste naar de wijken worden gebracht? De mogelijkheden van hybride opties verdienen meer aandacht. Zowel het collectieve als het individuele zijn parallelle sporen die beide hard nodig om de gebouwde omgeving op tijd te verduurzamen. Er is behoefte aan een bijmengverplichting die ook voorziet in de behoefte van de gebouwde omgeving. De beschikbaarheid van voldoende biobrandstoffen en vergunbare locaties zou moeten worden gegarandeerd door een adequaat financieel en fiscaal instrumentarium. Mogelijkheden van GFT, zuiveringsslib en mest kunnen dan nog beter worden benut. Nieuwe innovaties zoals superkritische vergassing kunnen daarbij enorm helpen. Veelbelovend is het initiatief van een groot aantal partijen voor een brede samenwerking in de groen-gassector: de zogenaamde 2 BCM alliantie.

De algemene conclusie is dat er veel enthousiasme bestaat, zowel aan de kant van het Rijk als die van marktpartijen, om de 2 miljard kuub daadwerkelijk te gaan realiseren. Daarvoor is wel nodig dat de Routekaart Groen Gas goed wordt ingebed en aangestuurd via de governance van het Klimaatakkoord met betrokkenheid van alle schakels in de groen-gasketen. Een koppeling met het Programma Gebouwd ligt voor de hand.

De bijeenkomst werd besloten met een oproep aan deelnemers om belangstelling voor een mogelijk vervolgwebinar kenbaar te maken. Dit kan via een mailbericht aan de Unie van Waterschappen die deze sessie heeft georganiseerd: evenementen@uvw.nl

Meer informatie: <https://www.uvw.nl/webinar/under-construction-10-maal-zoveel-groen-gas-in-2030/>

Contactpersoon: Rafael Lazaroms, Unie van Waterschappen, rlazaroms@uvw.nl

Deelsessie B: Ja! Doe mij zo'n warmtenet!

Tijdens deze deelsessie stonden twee onderwerpen centraal: participatiemeting, en een ontwikkelfonds voor coöperatieve warmtenetten.

Participatiemeting: Een goed participatieproces in wijkproces is essentieel. Het resultaat daarvan kun je meten met een participatiemeting. Als er dan minimaal 70% deelnamebereidheid is in de wijk, is het doorzetten van de uitvoering gegrond. Dit idee werd door het merendeel (90+%) van de deelnemers in de sessie ondersteund. De meting verder uitwerken en deel maken van het wijkproces is van belang om de wijkaanpak succesvol te maken. Gemeenten dienen hier met partners per wijk de juiste manier voor te vinden.

Ontwikkelfonds coöperatieve warmtenetten: Er ontstaan door heel Nederland heen veel bewonersinitiatieven. Zij proberen regelmatig een collectieve warmteoplossing te ontwikkelen. Deze coöperaties bieden een goed alternatief voor publieke of commerciële ontwikkeling in veel wijken. Om deze initiatieven een goede kans te geven, is financiering nodig. Een warmtefonds voor collectieven kan hiervoor een blijvende uitkomst bieden. Dit kan bijvoorbeeld door het uitbreiden van bestaande duurzame ontwikkelfonds(en) of door het opzetten van een nieuw warmtefonds door publieke (en evt. private) partijen.

Contactpersoon: Tijmen Klips, HIER, tijmen@hier.nu

Deelsessie C: Kiezen voor isolatie

Tijdens deze sessie was het iedereen duidelijk dat het nieuwe kabinet meer gas moet geven op isolatie. Gastspreker was Diederik Samsom, kabinetschef van Europees commissaris Frans Timmermans, die belast is met de uitvoering van het EU-klimaatbeleid. Samsom maakte duidelijk dat isolatie goed is voor het klimaat, het wooncomfort en de energierekening van de bewoners, maar tevens absoluut nodig om alle woningen geschikt te maken voor duurzame warmte. De sprekers hadden diverse ideeën voor het versnellen van het isolatietempo, waaronder normeren en subsidie in de vorm van vouchers.

Contactpersoon: Wilma Berends, Natuur en Milieu, w.berends@natuurenmilieu.nl

Deelsessie D: Met een slecht label minder lenen?

Leennormen kunnen een belangrijke en bepalende factor spelen in de transitie. Als we de maximale leenruimte voor hypotheek baseren op de totale woonlast (hypotheeklast + energierekening), dan voorkomen we overkreditering van woningeigenaren met een hogere energierekening, voorkomen we dat mensen later aanvullend moeten lenen terwijl ze daar bij aanvang van de financiering nog geen rekening mee hebben gehouden en zullen energiebesparende maatregelen beter (economisch) gewaardeerd worden. Dit alles resulteert in reële en rechtvaardigere waarderingen in marktprijzen van energieprestaties van woningen en bijbehorende taxaties.

Er werd een uitleg gegeven bij analyses die laten zien dat leennormen zeer sturend zijn op gedrag en woningprijzontwikkelingen. Deze dynamiek kan in de energietransitie op eerlijke en rechtvaardige wijze worden ingezet. Door goede tooling is het mogelijk klanten echt handelingsperspectief te bieden.

Triodos Bank introduceerde een volledig geïntegreerde klantreis waarbij de netto-woonlasteneffecten van energiebesparende maatregelen en mogelijke leeninstrumenten eenvoudig gepresenteerd worden (hier werd dit gepresenteerd door Yellowtail). Dit leidt ertoe dat particulieren zien dat investeren ook echt loont. Het Nibud reflecteerde op deze gedachte en trok de conclusie dat het goed kunnen meten van de energiezuinigheid van een woning noodzakelijk is om te kunnen differentiëren in de hypotheekhoogte, die daarmee beter past bij de betaalmogelijkheden van het huishouden, nu en in de toekomst.

Er is dus behoefte aan goede standaarden en een betrouwbare keten. In de presentaties werd ook verwezen naar de bijval voor deze redentatie vanuit andere stakeholders. Als voorbeeld werd genoemd dat AFM en DNB het ook beter zouden vinden als de leennormen voor verduurzaming minder eenzijdig zouden worden (alleen maar meer voor duurzamer). Uit de consultatie op de

hypotheeknormen werd geciteerd: “Bij de aanschaf van een zeer energiezuinig huis bieden de normen extra leenruimte, terwijl bij de aanschaf van een zeer energie-onzuinig huis de financieringsruimte niet wordt verkleind. AFM en DNB pleiten ervoor om binnen de leennormen als standaard uit te gaan van een minder energiezuinige woning. Deze minder eenzijdige vormgeving zou huishoudens beter beschermen en bovendien verduurzaming effectiever stimuleren.” Vooralsnog is Triodos Bank is de enige geldverstrekker die de maximale leenruimte baseert op energieprestaties van de woning (meer voor zuiniger en minder voor onzuinige woningen).

Kortom, het is goed mogelijk energieprestaties, op basis van betrouwbare gebouwgebonden standaarden, te integreren in de leentabellen voor hypotheek. Meer lenen voor duurzamer en minder voor onzuinigere woningen. Immers, de lasten die gedragen worden bij een onzuinige woning zijn hoger, er blijft dus minder ruimte over voor de hypotheek. Tegelijk geldt dat de woning bij aanvang niet verduurzamen veelal een uitgestelde investering betreft; hier dient bij aanvang rekening mee te worden gehouden.

Contactpersoon: Jeroen Pels, Triodos Bank, jeroen.pels@triodos.nl

Deelsessie E: ‘Dat zien we dan wel weer!?’

Tijdens deze sessie ging Maarten van Poelgeest in gesprek met Ilonka Marselis en Fred Jonker van VNG over de regierol van de gemeente bij de diverse sporen voor de aanpak in de gebouwde omgeving. Fred: “Het kan belangrijk zijn om erop te letten dat individuele maatregelen als tussenstap waar weinig regie op kan worden gevoerd, niet leiden tot te grote verschillen in een wijk. Op een later tijdstip kan dat een efficiënte en betaalbare aanpak naar aardgasvrij in de weg staan.” Ilonka: “Nu afwijken van het einddoel aardgasvrij in 2050 door een te grote focus op tussenstappen kan uiteindelijk leiden tot vertraging in het behalen van dat doel.” Maarten bekeek het van de zonnige kant: “Wanneer al veel woningen of gebouwen in de wijk zijn verduurzaamd, hoeft daar t.z.t. ook minder aan te gebeuren om de slag naar aardgasvrij compleet te maken.” Een gezamenlijke conclusie is dat de uitdaging ligt in het sturen binnen een context die constant in beweging is en nog veel onzekerheden behelst. Het was een inspirerende sessie met scherpe vragen in de chat!

Contactpersoon: Ilonka Marselis, VNG, ilonka.marselis@vng.nl

Deelsessie G: Mensen maken de transitie

De uitvoering van de energietransitie is een enorme uitdaging. We hebben veel mensen nodig om die te realiseren. Er is nu al een tekort aan technici, dus alle hens aan dek om hier oplossingen voor te vinden. Uitvoerende partijen moeten leren hoe ze goed samenwerken om steeds efficiënter te worden. En technologische innovaties zijn nodig om het uitvoerende proces te vergemakkelijken. Wat er precies nodig is? Dat gaan we leren in de proefwijken waar letterlijk de schop in de grond gaat. Leren over wat er goed gaat en dat aan andere wijken kunnen doorgeven – en ook wat nog lastig is.

MMT gaat aan de slag met het actief inventariseren van successen, belemmeringen, oplossingen, innovaties en ideeën uit de wijkaanpak. Op basis van deze inventarisatie kunnen verbindingen worden gelegd tussen relevante partijen om successen/ belemmeringen in de uitvoeringspraktijk te agenderen bij de verantwoordelijke organisaties. Belangrijk is ook het ontsluiten van de hierboven

beschreven oplossingsrichtingen voor andere partijen in de uitvoering, zodat zij hun werk slimmer en sneller kunnen uitvoeren.

Contactpersoon: Sjoerd Robertson, Alliander, sjoerd.robertson@alliander.com

Deelsessie H: Dilemma's en oplossingen voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving

Het Rijk moet een sterkere regie voeren op de warmtetransitie via nationale programma's en ondersteunen met ruimere investeringsregelingen om de transitie haalbaar en betaalbaar te houden. De debaters gaven daar tijdens de sessie elk hun eigen invulling aan.

Henri Bontenbal, CDA: "Het verduurzamen van woningen moet effectiever: een stapsgewijze aanpak met isolatie, hybride gasketels en op termijn duurzaam gas moet veel meer aandacht krijgen."

Fenna Feenstra, SP: "Start met het beter isoleren van de slechtste woningen, hier moet de overheid collectief en sociaal financiële oplossingen voor bieden."

Peter de Groot, VVD: "Laat het initiatief bij de mensen die de investeringen moeten doen, de overheid moet daarbij eerder faciliteren dan sturen."

De kandidaat-Kamerleden waren het allen eens dat meer helderheid nodig is in wet- en regelgeving om initiatieven van onderop meer ruimte te geven. Traditionele aanbestedingen op laagste kosten zetten nieuwe ontwikkelingen buitenspel. Zorg daarom voor meer experimenteerruimte (VVD), faciliteer nieuwe initiatieven en stel als overheid garantiefondsen beschikbaar (SP) en geef lokale initiatieven een eerlijke kans (CDA). Zorg dat opdrachtgevers en marktpartijen elkaar makkelijker vinden, zodat we sneller kunnen verduurzamen.

Om te zorgen dat de energie-infrastructuren straks niet de bottleneck gaan vormen voor de energietransitie, moeten overheden essentiële keuzen maken welke infrastructures waar en wanneer nodig zijn. Wettelijke belemmeringen moeten worden weggenomen in planologische besluitvorming en vergunningsprocedures. Stimuleer de markt om met slimme oplossingen te komen om vraag en aanbod van energie beter te balanceren en beloon dat. Alle kandidaat-Kamerleden erkennen dat het technisch onderwijs op alle niveaus (MBO, HBO en WO) en stimulering van de arbeidsmarkt cruciaal zijn voor het slagen van de energietransitie. Er moeten hiervoor extra middelen worden vrijgemaakt.

Het woord is nu aan de kiezer. Na de verkiezingen moeten de afspraken uit het Klimaatakkoord verder worden uitgevoerd. De randvoorwaarden om dat te kunnen doen, moeten aan het begin van de formatie goed op de agenda staan en ook snel worden ingevuld, want het tempo van de uitvoering moet omhoog. Partijen die voor deze uitvoering staan, moeten zicht hebben op het waar, wanneer en hoe. Hiervoor zijn extra investeringen nodig én moet schaal worden gemaakt door extra stimuleringsmaatregelen en sterkere nationale regie en programma's. Zeker als de (Europese) ambities worden verhoogd.

Meer informatie:

https://www.youtube.com/watch?v=Pq0bE7kNTTA&ab_channel=BouwendNederland

Contactpersoon: Edgar van Niekerk, Bouwend Nederland, e.vanniekerk@bouwendnederland.nl